

RADİKAL TAPINAK GRUPLARI

Kökenleri, Hedefleri ve Yöntemleri

Hazırlayan
Ali İbrahim

Editör
Hişam Yakup





Radikal Tapınak Grupları

Kökenleri, Hedefleri ve Yöntemleri

Hazırlayan
Ali İbrahim

Editör
Hişam Yakup

*Araştırmacı Ali İbrahim bu çalışmayı Uluslararası Kudüs Vakfı için hazırlamış ve Türkçeye
Kudüs'te Bugün tarafından kazandırılmıştır .*

İçindekiler

Giriş	03
1. Bölüm: Radikal Grupların Ortaya Çıkışı ve İdeolojik Kökenleri	05
Dini İdeolojiden Gençlik Yapılanmasına Brit HaBirionim ve Radikalleşmenin Kökeni	05
Yerleşimci Faaliyetlerden Tapınak İnşasına	06
Mescid-i Aksa'yı Yıkma ve Tapınak İnşası için Doğrudan Eylemden Kalpleri Hazırlama Stratejisine Geçiş	09
Sanhedrin'in Tapınak Fikrini Körüklemesindeki Yeni Rolü	09
2. Bölüm: Radikal Tapınak Gruplarının Gelişimi ve Başlıca Hedefleri	11
Büyük Grupların Hedefleri ve Kullandığı Araçlar	12
Tapınak Gruplarındaki Mevcut İdeolojik Akımlar	13
Siyasi Düzeyin Kendi Tezleriyle Etkileşimi	17
Tapınak Gruplarının Aldığı Mali Destek	20
3. Bölüm: Mescid-i Aksa'nın Hedef Alınmasında Aktif Rol Oynayan Öncü Gruplar	22
4. Bölüm: Tapınak Grupları Mensuplarına Nasıl Hitap Ediyor?	29
5. Bölüm: Radikal Tapınak Gruplarının İsrail Güvenlik Güçleri ile İlişkilerinin Gelişimi	31
İsrail Polisi Yerleşimcileri Koruyor ve İbadet Edenleri Uzaklaştırıyor	31
İşgal Polisi Aksa'nın Çevresini Kuşatma Altına Alarak Daraltıyor	32
İsrail Polisi ve Tapınak Grupları Güçlü Bağlardan Parçalanmaya	34

Giriş

İşgal devletinin ve muhtelif organlarının yaklaşımları, Mescid-i Aksa savaşını “nihayete erdirmeye” çalıştıklarını göstermektedir. Öyle ki Tapınağın fıkri inşası projesi kapsamında Mescid-i Aksa’yı zamansal ve mekansal olarak bölme planları, Yahudi ritüellerinin Mescid-i Aksa’da alenen yapılmasıyla tırmanarak devam etmektedir. Mescid-i Aksa’ya ve Müslümanlara saldıran/baskın düzenleyen yerleşimcilerin sayısı, 2023 yılında 50.000 yerleşimciyi aşarak zirveye ulaşmıştır. Bu baskınlar sadece provokatif eylemlerle sınırlı kalmayıp ibadet edenlere ve murabıtlara yönelik saldırılar, İslami Vakıflar Dairesi’nin çalışmalarının engellenmesi ve işgal kuvvetlerinin Aksa kapıları ve avlularındaki tam kontrolü sağlama girişimleri ve özellikle Tapınak ile ilgili Tevrat ritüellerinin alenen yapılmasını da içermektedir.

Bu geniş saldırı yelpazesi karşısında Mescid-i Aksa’ya ve Müslümanlara yönelik saldırı cephesinde bir dizi işgal kolunun varlığı tırmanışa geçmiştir; bunların en önemlisi Tapınak Grupları olarak adlandırılan gruplardır. Tapınak Grupları Mescid-i Aksa’ya karşı harekete geçmek, Aksa’da Yahudi hakimiyetini sağlamak, ritüelleri gerçekleştirmek ve Mescid-i Aksa’nın İslami kimliğini değiştirmek amacıyla Tevrat “kehanetlerini” Aksa’ya taşımak gibi önemli girişimler ortaya koymuşlardır.

Radikal Tapınak Grupları Mescid-i Aksa’nın yerine Tapınak inşa edilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu da sağcı İsraililerin sahip olduğu en belirgin düşünce yapılarından biridir. Araştırmacılar bu fikrin İsrail toplumunda yayılmasının laik ve milliyetçi Siyonizmin dini Siyonizme doğru kaymasından kaynaklı olduğunu söylemektedir. Bu, Siyonist varlığın kuruluşunun bir parçası olarak dayatılmak istenen bir görüştür. Bu nedenle Tapınağın yani Tanrı’nın (ruhunun) evinin kurulması, radikal muhafazakar örgütlerin¹ üzerinde çalıştığı önemli konu olmuştur. Bu fikirleri savunan farklı düzeydeki “İsraililer”, Mescid-i Aksa’nın, Romalı komutan Titus’un yıktığı İkinci Tapınağın üzerine inşa edildiğini iddia etmektedir. Bu iddialar, tarihsel ve bilimsel olarak kanıtlanmamış olup Tevrat’a dayalı rivayetlere ve arkeolojik iddialara dayanmaktadır. Bu şekilde, uzun vadede hedef, Aksa’yı yıkmak ve Tapınağı inşa etmektir. Ancak şu anki amaçları Mescid-i Aksa’yı Yahudileştirmek ve Aksa içinde Yahudi hakimiyetini dayatmaktır. Bunun için ise neredeyse her gün Aksa’ya baskınlar düzenlenmekte ve bu baskınlara katılan kişi sayısını arttırmaya çalışılmaktadır. Özellikle Yahudi bayramları ve kutlamaları sırasında bu bayramlarla ilişkili ritüel ve kurban takdimleri gerçekleştirilmektedir.

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa 16 - Yönetici Özeti, Uluslararası Kudüs Vakfı, Beyrut, s.10, 2022.

Tapınak inşasını teşvik eden ve bu görüşü İsrail'in farklı kesimlerine yaymaya çalışan örgütlerin sayısının artmasıyla birlikte 2012 yılında Tapınak Grupları Birliği kurulmuştur. Bu birlik, Mescid-i Aksa'yı Yahudileştirme amacına yönelik faaliyetlerinin koordinasyon ayağı olmuştur. Bazı araştırmalar, İsrail toplumunda Tapınak ile ilgilenen 40 kurumun faaliyet gösterdiğini belirtmekte ve bu örgütlerin İsrail'deki¹ siyasi ortamda sağcı hareketin etkisinin artmasıyla yeni yapılanmalar oluşturduğunu söylemektedir.

Bu raporda Radikal Tapınak Gruplarının oluşumuna, ideolojik kökenlerine, yerleşimci gruplarla olan bağlarına, işgalci kuvvetlerin siyasi ve güvenlik düzeyleriyle olan ilişkilerine bir bakış sunulmaktadır. Ayrıca bu grupların önde gelen hedefleri, mali destek, medya kolları ve gerçekleştirdikleri saldırıları da geniş perspektiften ele alınacaktır.

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa 15, Uluslararası Kudüs Vakfı, Beyrut, 2021, s. 61-62.

Birinci Bölüm

Radikal Tapınak Gruplarının Ortaya Çıkışı ve İdeolojik Kökenleri

Tapınak Gruplarının rolü son otuz yılda büyük ölçüde artmış olup Tapınak inşasını savunan ve yerleşimcileri Aksa'ya baskın yapmaya ve yeni bir statüko dayatmaya davet eden birçok grubun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Hızla büyüyen bu gruplara “Üçüncü Tapınak'ı Hareketi” adı verilmiştir.

Dini İdeolojiden Gençlik Yapılanmasına, Brit HaBirionim ve Radikalleşmenin Kökeni

Tapınak Gruplarının son yıllardaki yükselişine rağmen radikal fikirlerinin kökleri işgal toplumunda eskiye dayanmaktadır. Bu grupların ilk fikirleri, 1937 yılında Radikal Haham Moşe Tzvi Segal tarafından kurulan Brit HaBirionim² (מינירבה תירב) adlı radikal grupta başlamıştır. Brit Habirionim, ulusal yenilenmeyi Yahudi dini devletinin yeniden kurulmasıyla mümkün olacağını düşünen bu gençlik hareketi³ bunun Tapınağın yeniden inşasının⁴ gerekliliğine inanmaktadır. Kudüs'ün doğusunun 1967'de işgal edilmesi bu grupların umutlarını canlandırmış ve Tapınağı inşa etme hırslarını yenilemiştir. Bunun yanı sıra radikal muhafazakar hareket Kudüs'ün işgalini Tapınağın inşasının yaklaştığının bir işareti olarak değerlendirmiştir. Ancak İslami Vakıflar'ın Mescid-i Aksa'yı denetlemek üzere geri dönmesi ve işgalin İslami Vakıflar üzerinde doğrudan bir kontrolünün olmaması, taraftarlarının Tapınağı inşa etme hedeflerini geciktirmiş ve İsrail hükümeti artık Yahudi kehanetlerini gerçekleştirecek bir kurtuluş gemisi kimliğinden çıkmıştır. Bu sebeple hedeflerine⁵ ulaşmak için yeni gruplar ve hareketler kurmuşlardır.

1 Radikal Tapınak Grupları Mescid-i Aksa'nın yerine Üçüncü Tapınağı inşa etmeyi amaçlayan dini bir harekettir. Yahudi hahamlığını yeniden kurmayı ve Yahudi kehanetini gerçekleştirme bağlamında, sürgündeki Yahudileri topraklarına geri getirmeyi hedeflemektedir.

2 Bu, bir Yahudi hareketi olup Yair Stern'in öğretileri doğrultusunda çalışmıştır. Gerçek adı Abraham Ştern (23 Aralık 1907 – 12 Şubat 1942) olan Stern, Filistin'deki İngiliz işgali döneminde Stern Örgütünü kurmuştur. Örgüt, kısaca LEHI (İsrail Özgürlük Savaşçıları) olarak da bilinmektedir. Israelnationalnews, 05.02.2013. <https://tinyurl.com/4trp4zsu>

3 Ami Pedahzur and Arie Perlige, Jewish Terrorism in Israel, Columbia University Press, 2011, s. 84.

4 The World Religions & Spirituality Project (WRSP), Third Temple Movement. <https://tinyurl.com/2j6tkbtn>

5 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa.



İşgal kuvvetleri Mescid-i Aksa'da, 1967

Yerleşimci Faaliyetlerden Tapınak İnşasına

Yerleşimci faaliyetlerin güçlendirilmesi aşırı uçtaki radikal grupları cezbetmek için temel bir alan haline gelmiştir. 1967'de Kudüs'ün tamamen işgal edilmesinin ardından özellikle Kudüs başta olmak üzere, işgal altındaki Filistin topraklarında yerleşimci varlığını güçlendirmeye çalışan birçok radikal grup ortaya çıkmıştır. Bunların en önemlilerinden biri Haham Moşe Levinger¹ tarafından kurulan Guş Emunim (גוש עמון) adlı harekettir. Bu hareket, 1967 sonrası işgal edilen bölgelerde yerleşimci varlığını güçlendirmeye çalışmış ve 1974 yılında resmiyet kazanmıştır. Hareket "İsrail'in Toprağı, İsrail'in Halkı, İsrail'in Tevrat'ına Göre" sloganını benimsemiştir. Amacı, Filistin topraklarında hâkimiyet kurmak olsa da birçok üyesi Tapınak inşa etmeye ve Tevrat Krallığını² yeniden kurmayla ilgilenmektedir.

1 Moşe Levinger (1935-2015): Eylül 1967'de işgal altındaki Batı Şeria topraklarında ilk yerleşim yeri olan Kfar Ezion'u kurmuş, aynı zamanda, Halil'deki yerleşimci faaliyetlerin en önde gelen destekçilerinden biri olmuştur. Times of Israel, 17.05.2015. <https://tinyurl.com/58nu722x>

2 Myjewishlearning. <https://tinyurl.com/4ebun3pp>



Guş Emunim kurucusu aşırı sağcı Haham Moşe Levinger

Hareket, 1977 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiş olup Likud partisinin iktidara gelmesiyle büyük bir destek alarak faaliyetlerini hızlandırmıştır. Guş Emunim, işgal hükümeti ve ordunun desteğiyle Batı Şeria'nın geniş alanlarında varlık göstermeyi başarmış; işgal ordusu, Ürdün ordusunun kışlalarını askeri bölgeler veya yerleşim alanlarına dönüştürmüştür. Yerleşimci gruplara verilen ilk bölgelerden biri Guş Emunim hareketi tarafından kurulan Ofra yerleşimi olmuştur. Dönemin İsrail Savunma Bakanı Şimon Peres, yerleşim yerinin¹ açılış törenine katılmıştır. Ofra yerleşimine ek olarak Sebastiya yerleşim yeri ve Batı Şeria ve Gazze'de² yirmi farklı yerleşim yeri inşa edilmiştir.

Bu başarılarla rağmen Tapınak fıkriyle bağlantılı akım 1984 yılında, işgal polisinin hareket üyelerinin Kubbet'üs Sahra'yı havaya uçurma planlarını ortaya çıkarmasıyla büyük bir kriz yaşamış ve bu üyeler Mescid-i Aksa'nın işgal devleti tarafından ele geçirilmesiyle sonuçlanacak bir "bölgesel savaş" başlatma girişiminde bulunmuştur. Ancak bazı Guş Emunim üyelerinin tutuklanması, işgalin farklı kademeleri arasında bu hareket hakkında yoğun tartışmalara yol açmıştır. Bu, daha sonra hareket içindeki anlaşmazlıklarla birlikte 1980'lerde, özellikle de hareketin kadrolarının birçoğunun başka yerlere dağılmasıyla sona ermiştir³. Veriler bazı yerleşim birimi kurumlarının Guş Emunim fikirlerini benimsediğini göstermektedir. Bu kurumların en önde geleni

1 el- Arabi el- Cedid, 28.02.2022. <https://tinyurl.com/4snjyef>

2 E-International Relations, 21.7.2016. <https://tinyurl.com/hhenseyy>

3 Myjewishlearning, Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa

Batı Şeria ve Gazze'deki¹ yerleşim birimlerini içine alan Beşa Konseyi'dir. Buna ek olarak işgalin Gazze'den çekilmesinin ardından kurulan Tepe Gençliği (תועבגה רעון) hareketi gelmektedir. Ayrıca Tzomet ve Yahudi Evi² partileri gibi bazı İsrail partileri, ideolojilerinde hareketin fikirlerini benimsemiştir.

Guş Emunim'in yaşadığı gerileme Tapınağın inşasını isteyen hareketin temellerinde büyük bir değişime yol açmıştır. Taraftarları Mescid-i Aksa'da Yahudi hakimiyeti elde etmek için mescidi yıkmak ve mescidin sembollerini hedef almak için doğrudan eylemi bırakıp şiddetsizlik fikrini benimsemeye başlamıştır. Bunu takip eden süreçte 1984 yılında Tapınak fikirlerini benimsemiş kuruluşlar ortaya çıkmaya başlamıştır. O yıl Haham Yisrael Ariel Tapınak Enstitüsünü (שדקמה ויכמ) kurmuştur.³ Resmi sayfasında yazılanlara göre enstitü, kısa vadede eğitim yoluyla Tapınağın önemini İsrail halkına yaymak, uzun vadede modern çağda Tapınağı inşa etmek için çalışan, kar amacı gütmeyen bir eğitim ve din kuruluşu olarak ortaya çıkmıştır.⁴



Radikal Haham Israel Ariel (soldan birinci) 1967 yılında işgal Altındaki Batı Duvarında

1 İn'am Hamid, Kudüs Merkezi, 13.07.2022. <https://bit.ly/3yxFe1N>

2 E-International Relations, Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa.

3 Kaynaklar Ariel Şaron'un 1967 Savaşında işgal ordusunda hizmet ettiğini, Mescid-i Aksa'ya giren tugayda yer aldığını ve bu durumun onu Tapınak inşa etme fikrine hayatını adanmasına sebep olduğunu belirtmektedir.

4 Enstitü'nün resmi web sitesi. <https://templeinstitute.org>

Mescid-i Aksa'yı Yıkarak ve Tapınak'ın İnşası için Doğrudan Eylemden Kalpleri Hazırlama Stratejisine Geçiş

1993'te Oslo Anlaşmalarının imzalanmasının ardından Tapınak Grupları, kamuoyunu değiştirerek İsrail'in en alt tabakasında yaşayanlar da dahil sosyal değişim bağlamında, özellikle de ulusal dini sektörde varlıklarını güçlendirmek ve Tapınak hakkındaki farkındalığı artırmak için çalışmıştır. Hareketler bu sürece Tapınak Grupları¹ için kalpleri hazırlamak adını vermektedir. 2000 yılından bu yana bu gruplar sağcı siyasi ve dini hareketler içinde kilit bir konum elde etmiş ve işgal makamlarıyla yakın ilişkiler kurmuştur. Bu, özellikle Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırılar başta olmak üzere faaliyetlerinin artmasına yol açmıştır. Her birinin farklı hedefleri olmasına rağmen dini, radikal² ve ulusal hedeflere ulaşmak için orta noktada buluşmaktadırlar.

Veriler, bu organizasyonların 2010 yılından itibaren sosyal medya araçlarının patlamasından faydalandığını ve hitap ettikleri kitleleri genişleterek işgal altındaki tüm topraklardaki yerleşimcilere ve dışındaki Yahudilere ulaşarak daha fazla dindar Yahudiye Tapınak Dağı'na çekmeyi başardıklarını göstermektedir. Bu, hahamlığın bu durumu yasaklayan resmi görüşü çiğnenerek yapılmıştır. O dönemde Radikal Gruplar, Mescid-i Aksa'ya yapılan baskınların sayısını artırmayı ve yerleşimcileri rehberlik niteliği taşıyan Aksa "turlarına" katılmaya teşvik etmeyi amaçlamaktaydı. Bununla İsrail siyaseti üzerindeki baskıyı arttırmak ve siyasetleri İsrail'in Mescid-i Aksa³ üzerindeki egemenliğinin genişlemesi için harekete geçirilmesi amaçlanmıştır.

Sanhedrin'in Tapınak Fikrini Körüklemedeki Yeni Rolü

Yahudiler ve Yahudilik Ansiklopedisine göre Sanhedrin, Yahudilerin yaşadığı bölgelerde önemli siyasi, dini ve ceza davalarını değerlendirmeye yetkili en yüksek yargı organıdır. Eski zamanlarda Yahudiler için en yüksek yargı mercii ve yasaların yorumlanması ve çıkarılmasında son söze sahip bir organdır. Merkezi Kudüs olan konsey, yetmiş bir üyeden oluşmakta ve Yahudi kaynaklarına göre Tapınakta⁴ toplanmaktadır.

İşgal devletinde Tapınak gündemlerinin tırmanmasıyla 13 Ekim 2004 tarihinde 71 Yahudi dini lider Yeni Sanhedrin'i kurmuştur. Konseyin bünyesinde eski konseyin dini

1 "Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, Majmu'at Bahithin, 'Ir Amim, 01.03.2013, s. 28"

2 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa, s.75.

3 Myjewishlearning, Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa.

4 Abd el-Vahhab el-Mesiri, Mevsuat el-Yehud ve'l-Yehudiye ve's-Siyoniye, dijital kaynak. <https://tinyurl.com/yc7jre38>

ya da siyasi davalardaki yeterliliğinin kalkmasıyla yeni meclis kendisini Haham Yahudi Parlamento olarak tanımlamıştır. Parlamento çalışmalarını kutsalların kutsalı olarak adlandırılan yerin konumunun tam olarak belirlenmesine yoğunlaştırmaktadır. Ayrıca Yahudi ibadet ve uygulamalarının¹ Tapınağa geri döndürülmesi, özellikle de hayvansal kurbanların takdimi ve takdime uygun hayvanların aranması gibi çalışmalar da yürütmektedir. Parlamento ek olarak geçtiğimiz yıllarda² Mescid-i Aksa'nın yakınındaki birçok noktada gerçekleştirilen Tapınak ile ilgili ritüellerin eğitiminin verilmesiyle de ilgilenmiştir.

Bazı araştırmacılara göre Yeni Sanhedrin artık Radikal Tapınak Grupları için haham otoritesi haline gelmiştir. Bu, Dini Siyonizm olarak bilinen bir hareketin bir araya gelmesini temsil ederken aynı zamanda Tapınak Gruplarının görüşlerini desteklemek için yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Bu çabalarına örnek olarak hahamlarının Mescid-i Aksa'ya baskın yapması, işgal liderlerine Tapınağın inşa edilmesi için mesajlar göndermesi ve Yahudi ibadet ritüellerine ait araçlar üretmesi verilebilir. Bunlardan biri de 9 Eylül 2022'de, Yeni Sanhedrin liderlerinden birinin, Tevrat'ın buyruklarına uygun bir şofar³ yaptıklarının açıklaması olmuştur. Bu durum, Roş Haşana'nın⁴ başlamasıyla birlikte Aksa'da şofar üfleme girişimlerinin bir hazırlığı olarak görülmektedir.

1 Ritmayer, 17.03.2007. <https://tinyurl.com/352nnma6>
Louis vega, the nascent Sanhedrin, s. 7.

2 Mescid-i Aksa'ya sokulan kurbanlarla ilgili daha fazla bilgi için Metras'taki makaleye göz atınız: <https://tinyurl.com/2nxvj6m8>

3 Yeni İbrani Yılı'nı (Roş Haşana) duyurmak ve Yahudi inançlarına göre Tapınağın içinde üflenen şofar Yahudi egemenliğini empoze etmek ve zafer ilan etmek gibi birçok sembolik anlam taşımaktadır.

4 Kudüs Şehri Sayfası, 14.09.2022. <https://qii.media/items/1794>

İkinci Bölüm

Radikal Tapınak Gruplarının Gelişimi ve En Önemli Hedefleri

Tapınak Gruplarının teorik temelleri, Tapınağı, işgalci düzen içinde düzen ve birlik oluşturmak için bir araç haline getirmeye çalışan varlıklara dayanmaktadır. Bu amaçla, farklı dini ve fikri düşüncelere sahip yerleşimcilerin ideolojik eğilimlerini birleştirerek onları tek bir yapı altında toplamak hedeflenmektedir. Bu birleşmenin, Tapınağın yeniden inşasına¹ olan etkisi ise oldukça büyüktür. Tapınak Enstitüsü ve El'ad adlı iki organizasyonla 1986 yılında başlayan bu hareket, takip eden yıllarda Tapınağı ana hedeflerinden biri olarak belirleyen ya da sadece Tapınak fikrini gerçekleştirmeye çalışan birçok organizasyonun katılımıyla gelişmeye devam etmiştir. Bunlar arasında Hay ve Kayyum, Rabavavah hareketleri, ardından Tapınak Dağı Dini Okulu, Har'el Gençliği, Yeni Sanhedrin, İsrail Kabileleri Birliği - Yeşay, Tapınak için Öğrenciler Hareketi, Tapınak Kadınları, Tapınak Dağına Dönüş ve Hareket El-Cevher - Heliba yer almıştır. Nihayetinde bu gruplar, 2012 yılında yaklaşık 24 derneği bir araya getiren bir koordinasyon koalisyonunda birleşmiş ve bu koalisyon Tapınak Grupları Birliği² olarak bilinmeye başlanmıştır.



İşgal altındaki Kudüs'te yer alan Tapınak Enstitüsünün girişi

Bu kurumların İsrail ortamında artan varlıkları ve hem Knesset'te hem de İsrail hükümetinde sandalye elde etmeleriyle birlikte, Tapınak fikrine sahip kurumlar dallara ayrılmış ve bir kısmı finansal ve sayısal kapasitelerini harekete geçirme bağlamında birleşmiştir. Tapınak için Öğrenciler Hareketi, Tapınak Mirası Fonu ile Tapınak Dağı

1 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, p 28.

2 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa 17- Yönetici Özeti, Uluslararası Kudüs Vakfı, Beyrut, 2023 s.10-11.

Elimizde¹ adlı yeni bir harekette birleşmiştir. 2024 yılında ise Tapınak Gruplarının sayısı yaklaşık 60'a ulaşmıştır.²

Tapınak Gruplarındaki İdeolojik Akımlar

Veriler Tapınak Gruplarının yapısının geleneksel olmadığını göstermektedir. Bu gruplar, diğer hareketler ve kurumlar gibi hiyerarşik olmadığı gibi çoğu, kurucularının grup için destek toplama yeteneğine dayanır. Radikal Tapınak Gruplarının çoğu yöneticisinin Ortodoks Aşkenaz hahamları olduğunu belirtmektedir. Bunlar, Dini Siyonizm olarak bilinen akımın içinde yer almaktadır. Bu hahamlardan en dikkat çeken, Tapınak Enstitüsünün kurucusu Haham İsrail Ariel, Tapınak Enstitüsünün Uluslararası Yönetim Müdürü Haham Haim Richman ve radikal diğer hahamlar, Yehuda Etzion ve Yehuda Glick ile Yeni Sanhedrin³ üyeleridir.

Radikal dini-milliyetçi akımın artan etkisi, işgal varlığındaki artan sağcı eğilimle bağlantılıdır. Veriler, Tapınak fikrini kuran hareketlerin çoğunun bu akımdan doğduğunu ve yukarıda belirtildiği gibi Tevrat krallığını inşa etmeye odaklanan bu grupların bir kısmının hedeflerini etkilediğini göstermektedir. Tapınak Gruplarının seküler görüşlü üyeleri olduğu unutulmamalıdır ancak sayıları dini-milliyetçi⁴ harekete kıyasla çok azdır. 2020 yılında Üçüncü Tapınak Koalisyonu adı altında bir dizi Radikal Tapınak grubundan oluşan yeni bir koordinasyon kurulmuş, böylece Tapınak Grupları nesil ve siyasi görüşlerine göre iki gruba ayrılmıştır. Ancak her iki grup da Mescid-i Aksa'nın tüm alanıyla birlikte bir Yahudi Tapınağına dönüştürülerek İslami kimliğinin yok edilmesi konusunda birleşmektedir ve bu iki grup şu şekildedir:⁵

Birinci Grup: 2012'de kurulan Tapınak Grupları Koalisyonu çatısı altındaki eski kurumlar, Tapınak Enstitüsü, Taç Hahamları Hareketi , Elad ve Yeni Sanhedrin gibi eski ve yaşlı hahamlardan oluşmaktadır. Koalisyon üyeleri, işgal polisiyle işbirliği yapmanın ve dini değişimin gündemini oluşturmak ve Mescid-i Aksa'nın yerine Tapınak inşası için toplumu ve devleti yavaş yavaş etkilemenin gerekliliğine inanmakta ve Mescid-i Aksa'yı ortadan kaldırma söylemine karşı bölünme söylemini yaygınlaştırmaktadır.

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa, s.11-12

2 Kudüs ve Mescid-i Aksa araştırmacısı Ziad Ibhaïs'ın istatistikleri, X'te yayınlandı, 12.09.2024. <https://tinyurl.com/mtgj48n3>

3 The World Religions & Spirituality Project (WRSP),

4 Mahir el-Şerif, Müesseset el-Dirasat el-Filistiniyye 14.06.2022. <https://tinyurl.com/y99cmcjy>

5 Ziyad Ibhaïs X'te yayınlandı, 12.09.2024. <https://tinyurl.com/mtgj48n3>



Tapınak Grupları Koalisyonu logosu

İkinci Grup: Nispeten yeni kurulan hareketlerden oluşmakta olup bu hareketlerin büyük bir kısmı radikal gençlerden oluşmaktadır. Bu grup, 2020 yılının sonlarına doğru kurulan Üçüncü Tapınak Koalisyonu adı altında bir araya gelmektedir. Koalisyon, Tapınak Dağı Elimizde, Moriya Dağı'nın Evlatları ve Tapınak'a Dönüş gibi hareketleri kapsamaktadır. Bu grup önceki neslin yaklaşımının yavaş olduğunu ve istedikleri değişimi gerçekleştiremeyeceklerini düşünmektedir. Bu nedenle işgalci polis güçleri üzerinde baskı kurmakta, Mescid-i Aksa'daki uygulamalarını eleştirmekte ve bu uygulamaları Yahudi karşıtı olarak nitelendirerek Aksa'da Yahudilere karşı ayrımcılık yapıldığını iddia etmektedirler. Ayrıca, İç Güvenlik Bakanı Itamar Ben Gvir'in artık dizginlenmiş bir solcu haline geldiğini ve yeterince etkin bir şekilde hareket etmediğini savunmaktadırlar. Bugün ise güç kullanarak Tapınağı kurma fırsatının geldiğine inanmaktadırlar.

Radikal Tapınak Gruplarının Hedefleri ve Mescid-i Aksa'ya Yönelik Stratejilerinde Kullandıkları Araçlar

Tapınak Gruplarının hedeflerini iki açıdan ele alabiliriz: Birincisi resmi hedeflerinin neleri içerdiği, ikincisi ise Mescid-i Aksa'yı ve Müslümanları hedef alan saha uygulamaları.

1. Literatürlerine göre Radikal Tapınak Gruplarının hedefleri ve diğer örgütlerin benimsediği hedefler:¹
 - Üçüncü Tapınağı inşa etme: Tapınak Enstitüsü, Tapınak Yenileme Hareketi, Tapınak Hazine Fonu ve Tapınak Kadınları.
 - Tapınak fikrini teşvik etmek ve burayı işgal varlığı için bir kültür merkezine dönüştürme: Tapınak Tepesi'ne İnananlar ve Hor Hamor Grubu.

¹ Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s. 28.

- Tapınak Tepesi'nde Yahudilere ibadet hakkı tanınması: Tapınak Tepesi İnsan Hakları Örgütü.
- Tapınak Tepesi'nin Müslümanların elinden alınması ve Yahudileştirilmesi: Tapınak Dağı Ülkemizdir Örgütü.
- Tapınak'ın dini yasalarını ve kurban hizmetlerini inceleme: Mitzpe Yeriho'daki Tapınak Çalışmaları Enstitüsü.
- Tapınak'taki Yahudi ritüellerinde kullanılan aletlerin yapımı: Tapınak Enstitüsü - İbrani Zanaatkârların Vatani Hareketi ve Maşon Ma'isi Habayit Hareketi.



Yaklaşık yarım ton ağırlığındaki devasa altın menora/yedi kollu şamdan, Tapınak Enstitüsü'nün projelerinden biri

- Tapınak hakkında eğitim ve bilgi yayma: Tapınak Enstitüsü, Pedeno, Tapınak Kadınları Grubu ve diğerleri.
 - Alenen Yahudi ritüellerini özellikle de Tapınak ile ilgili ritüelleri gerçekleştirme: Beyadenu Grubu, Chai Vekayam Grubu, Moriya Dağı'nın Evlatları Grubu.
 - Mescid-i Aksa ve Vakıflar Dairesine yönelik daha fazla kışkırtıcı yayın yapılması: Moriya Dağı'nın Evlatları, Harel Gençlik Hareketi.
2. Radikal Tapınak Gruplarının Mescid-i Aksa'ya yönelik baskınlar bağlamındaki hedefleri:
- Neredeyse her gün Mescid-i Aksa'ya baskın düzenleyerek ve Yahudi bayram günlerinde, etkinliklerinde çok sayıda yerleşimciyle baskın gerçekleştirerek Aksa'da Yahudi hakimiyeti oluşturmak.

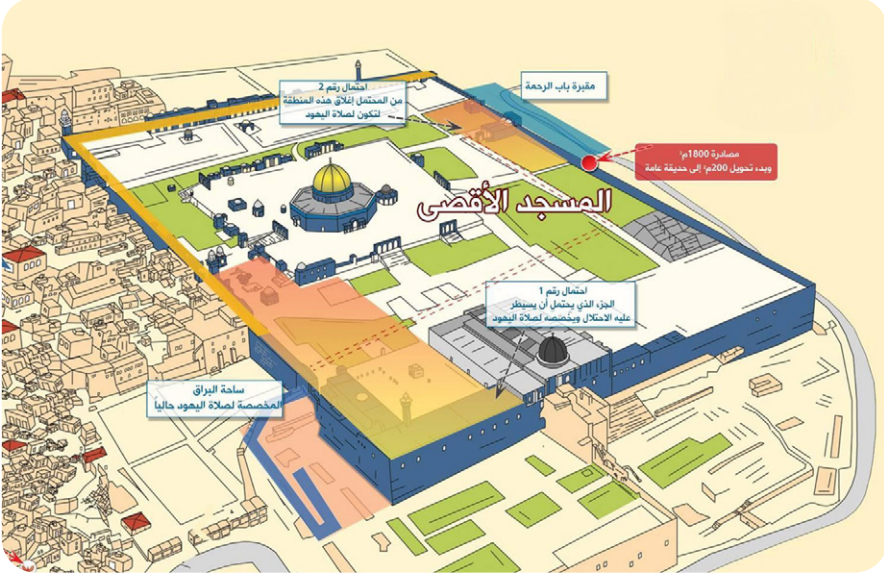
- Mescid-i Aksa'yı bölmek, avlunun bir kısmını kontrol etmek ve Aksa'ya diğer kapılarından baskın yapmaya çalışmak (İsrail polisi şu anda Yahudilerin Aksa'ya sadece Meğaribe Kapısı'ndan girmesine izin veriyor).
 - Mescid-i Aksa'da Yahudi ritüellerini açıkça dayatmak, Nisan 2022'de Pesah kurbanları sunma niyetinin duyurulması gibi belirli Yahudi bayramları ve Tapınak ile bağlantılı ritüelleri gerçekleştirmek.
3. Yukarıdaki hedefler temelinde Tapınak Gruplarının Mescid-i Aksa'yı İslam kutsalı olmaktan çıkarıp bir Müslüman-Yahudi ortak mabedine dönüştürmeye dayanan aşamalı stratejisini izlemek mümkündür. Aksa'ya Bakış Raporu, Radikal Tapınak Gruplarının bu hedefleri üç ara hedefle somutlaştırdıklarını göstermektedir:¹

1- **Zamansal Bölünme:** İşgal kuvvetleri, Mescid-i Aksa'nın çevresinde ve avlusundaki varlığını kullanarak Müslümanların Aksa'da hareket alanlarını sınırlamak için çeşitli yasaklar ve kısıtlamalar getirirken işgalcilere belirli zamanlar ayırmayı ve baskınları sırasında onları korumayı amaçlamaktadır. İşgal devleti bu ara hedefte 2003'te yerleşimcilerin bireysel baskınlarından 2006'da 20'ye varan gruplar halinde toplu baskınlara, 2008'de baskınlar için özel vakitlerin belirlenmesine, her biri en fazla 15 yerleşimciden oluşan gruplar halindeki baskınlara ve her grupta 200 yerleşimciye varan büyük gruplar halinde toplu baskınlara kadar ilerleme kaydetmiştir. Fakat 2012 ve 2013 yıllarında Knesset'e iki yasa tasarısında önerilen tam bölünme projesi başarılı olamamıştır. Bölünme projesi tutulan düzenli ribatlar ve İlim Halkaları projesiyle engellenirken Mescid-i Aksa'yı Yahudi bayramlarında Müslümanların girişine kapatma girişimi de 2015'te gerçekleşen Sekakin İntifadası ile başarısızlığa uğratılmıştır. Bu araştırmanın yazıldığı tarih itibarıyla işgal devleti, tam zamansal bölünmeyi dayatma, baskın saatlerini uzatma ve bazı Yahudi bayramları ve günlerinde Mescid-i Aksa'yı Müslümanlara kapatma yönünde önemli adımlar atmıştır.

2- **Mekansal Bölünme:** Dini Siyonizm ve destekçileri bu yolla Mescid-i Aksa'nın avlularının ve yapılarını bölmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç için öncelikle Meğaribe Kapısı'nın açıldığı güneybatı avlusunu hedef alan iki aşamadan geçmiştir. Plan daha sonra, Mescid-i Aksa avlularının doğu tarafına kaymıştır. Aksa'nın doğu avlularının hedef alınması 2013'ten bu yana artış göstermiş ancak 17 Şubat 2019'da başlayan Bab'ür Rahme Direnişi Mescid-i Aksa'nın kapıları tekrar açılana kadar devam etmiştir. 2024'te İç

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa, 17 – Yönetici Özeti, s. 11-13.

Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir'in 26 Ağustos 2024 tarihinde İsrail medya kuruluşlarından birine Aksa'da' bir sinagog inşa etme niyetinde olduğunu açıklamasıyla mekansal bölünme planı tekrar gündeme gelmiştir.



Mekansal bölünme planlarına göre Mescid-i Aksa avlularının hedef alınan bölümleri

- 3- **Tapınağın Manevi İnşası:** Bu girişim 11 Ağustos 2019'da Kurban Bayramı ile aynı günde yapılan baskında açıkça görülmüştür. Bu strateji işgal devletinin Aksa'da istediği şekilde zamansal ve mekansal bölünme girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasından dolayı ortaya çıkmıştır. Böylece Tapınağın Manevi İnşası, Tapınak Gruplarının uygulanabilir bir hedefi olarak öne çıkmış olup bu hedefi iki ana yoldan gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bunlar:

Birincisi: Dünyanın farklı yerlerindeki sinagoglarda yapılan ritüelleri Tapınağa çevirmek istedikleri Mescid-i Aksa'ya taşımak.

İkincisi: Tevrat'taki Tapınak ve kurban ibadeti ile ilgili ritüelleri yeniden canlandırmak. Buna örnek olarak haham sınıfının yeniden hayata geçirilmesi, hayvansal ve bitkisel sunuların canlandırılması ve Tevrat'taki inanışa göre Tanrı'nın ruhunun içinde yaşadığı Tapınağın taşları olduğu için Mescid-i Aksa'nın taşları üzerinde tam secde ritüelinin gerçekleştirilmesi verilebilir.



Yerleşimciler grup halinde Mescid-i Aksa'nın doğu avlusunda tam secde ritüeli gerçekleştirmektedir

Güncel Siyasete Etkileri

Geçtiğimiz yıllarda Tapınak Grupları İsrail siyasi ortamında bir atılım yapmayı başarmıştır. Bu grupların siyasi cephesini temsil eden Dini Siyonizm Aralık 2022'de Binyamin Netanyahu'nun altıncı hükümetini kurmasıyla yükselişinin zirvesine ulaşmış, 32 sandalyeden Likud ve Dini Siyonizm partileri arasında dağıtılan 16 bakanlık koltuğu ve Knesset'te tarihindeki¹ en büyük siyasi dönüşüm olarak nitelendirilebilecek 29 sandalye elde etmiştir. Tapınak Grupları ve Dini Siyonizmi temsil eden siyasi yetkililerin bu güçlü varlığı, hareketlere bağlı kişilerin karar alma çevrelerine ve İsrail hükümetine nüfuz ettiğini göstermektedir.

Tapınak Gruplarının tezleriyle tam olarak özdeşleşmenin yanı sıra, Knesset ve hükümet üyelerinin katıldığı siyasi baskınlar, İsrail siyasi sınıfının bu örgütlere destek verdiğini göstermektedir. Çünkü bu katılımlar, İsrail siyasi ortamında Radikal Tapınak Gruplarının söyleminin ne ölçüde benimsendiğini yansıtmakta ve İsrailli siyasi figürler Tapınak Grupları ile bu sebeplerden ötürü özdeşleşmektedir:

¹ Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa 17- Yönetici Özeti, s. 10

- Özellikle Yahudi özel günlerinde düzenlenen Mescid-i Aksa baskınlarına katılmak ve İsrail halkını bu baskınlara kitlesel olarak katılmaya teşvik etmek.
- Mescid-i Aksa'ya gelen Müslüman ziyaretçilere ve İslami Vakıf çalışanlarına karşı provoke ve İslami Vakıflar Dairesinin rolünün sona erdirilmesi yönünde taleplerde bulunmak.
- Radikal Tapınak Gruplarının tezlerini ve baskınların yoğunluğunu artırma taleplerini benimsemek, Mescid-i Aksa'da ve kapılarında daha fazla kontrol sağlamak, kamuoyu açıklamaları yoluyla bu gruplara siyasi destek sağlamak ve Mescid-i Aksa ile ilgili konuları tartışmak üzere Knesset'te düzenlenen konferanslara katılmak.
- Tapınağın İsraillilerin hakkı olduğunu ve Mescid-i Aksa'ya yapılan baskının her yerleşiminin hakkı olduğu düşüncesiyle Aksa'da zamansal ve mekansal bölünme stratejisini benimsemek.
- İsrail polisinin Aksa'ya baskın yapan yerleşimcilere daha fazla kolaylık sağlaması ve Müslümanlara karşı önlemleri sıkılaştırması için baskı yapmak
- Baskın yapan yerleşimcilerin Mescid-i Aksa'da Yahudi ritüellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamak.
- İsrail toplumunda Tapınakla ilgili konularda farkındalığı artırmak ve Tapınak kuruluşlarının fikirlerinin İsrail toplumunun geniş kesimlerine ulaşmasını kolaylaştırmak.



İç Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir, görevini üstlendikten birkaç gün sonra 3 Ocak 2023 tarihinde Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemiştir

Aşağıdaki tabloda, 2015-2023 yılları arasında Knesset veya işgal hükümeti¹ üyeleri tarafından gerçekleştirilen siyasi baskınların sayısı verilmiştir:²

Yıl	Siyasi Baskınların Sayısı	Notlar
2015	2	Kasım 2014'ten 25 Temmuz 2015'e kadar süren siyasi baskınlar Başbakan Netanyahu tarafından olayların kontrol edilemez bir hale gelmesinden endişe edilerek durdurulmuştur.
2016	İsrail Başbakanı'nın kararıyla herhangi bir baskın düzenlenmemiştir.	7 Ekim 2015 tarihinde işgal hükümetinin başı Netanyahu, Filistinlilerin operasyonları artırması, murabıtların hedef alınması ve Mescid-i Aksa'yı bölme girişimlerine karşı Filistin bölgelerinde artan direniş hareketleri nedeniyle Knesset üyelerinin ve hükümetin Aksa'ya baskın düzenlemesini engellemiştir.
2017	4	3 Temmuz 2017 tarihinde Başbakan Netanyahu, bir buçuk yıllık yasağın ardından Knesset üyeleri ve bakanların Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemelerine izin veren bir karar yayınlamıştır.
2018	16	24 Ağustos 2017 tarihinde İsrail polisi, Başbakanlık Ofisi ile koordinasyon halinde Knesset üyelerinin Mescid-i Aksa'daki güvenlik durumundaki kısmen düzelmesini fırsat bilerek 29 Ağustos 2017 tarihinde yalnızca bir günlüğüne Aksa'ya baskın yapmalarına izin verme kararı almıştır. 24 Ağustos 2017'den 3 Temmuz 2018'e kadar siyasi baskınlar, deneysel program ve istisnai izinler kapsamında kalmış ve bu dönem Knesset üyelerinin bazı baskınlarına tanıklık etmiştir. Ancak Ramazan ayının gelişi ve Kudüs'te güvenlik korkusu nedeniyle 30 Mart 2018'den 15 Haziran 2018'e kadar Knesset üyelerinin baskınları Netanyahu'nun resmi kararıyla durdurulmuştur. Kaynaklar bunun Ürdün ile herhangi bir gerginliği veya diplomatik krizi önlemek için olduğunu öne sürse de bu durum Netanyahu'nun 3 Temmuz 2018'de Mescid-i Aksa'ya baskınlara yeniden izin verdiği resmi kararına kadar devam etmiştir.
2019	8	
2020	2	Koronavirüs salgını nedeniyle Mescid-i Aksa'da kapatmalar ve kısıtlamalar olmuştur.
2021	7	
2022	11	
2023	11	

1 Knesset veya hükümetin bazı üyeleri yılda birden fazla baskın gerçekleştirmekte olup İsraili siyasi yetkililerin gerçekleştirdiği baskınların sayısı, grupça yapılan baskınlardan daha azdır.

2 Hişam Yakup (Editör): Kudüs 2023 Yıllık Rapor, Uluslararası Kudüs Vakfı, Beyrut, 1. Baskı, 2024, s. 67-68.

Tapınak Gruplarının Aldığı Finansal Destek

Tapınak Grupları finansörleri bağışları yerleşimcilerden ve resmi taraflardan toplamaktadır. Haaretz gazetesi 2015 yılında dönemin İsrail Savunma Bakanı Yardımcısı Ben Dahan'ın Tapınak Enstitüsüne 50 bin shekel bağış yaptığını açıklamıştır. Bu gazete aynı zamanda ABD'den de Radikal Tapınak Gruplarına yardımlar yapıldığını duyurmuştur. Amerikalı yetkililer ise buna göz yummakla kalmayıp bağışçıları vergilerden¹ muaf tutmaktadır. İsrailli insan hakları örgütü Ir Amim'e göre Tapınak Grupları, gücün nasıl inşa edileceğini biliyor. Örgüt araştırmacılarından Aviv Tatarski, ABD'li Evanjelistlerin ve kongre üyelerinin bu kuruluşlara finansman ile siyasi² desteğe erişim sağladığını belirtmiştir.

Aynı zamanda veriler grupların kitlesel fonlama platformları aracılığıyla finansal destek bulmak için bu alandaki en bilinen sitelerden biri olan Indiegogo benzeri sitelere başvurduğunu gösteriyor. Tapınak Enstitüsü bu platformda kitlesel fonlama için 3 proje başlatmıştır. Projelerin başında 508 bağışçıdan yaklaşık 45 bin dolar toplanan Kızıl İnek Yetiştirilmesi projesi vardır. Enstitünün bu platformda başlattığı ve en fazla fonlanan proje ise 2014 yılında başlattıkları Üçüncü Tapınağın İnşası projesidir. Bu proje için 916 bağışçıdan³ yaklaşık 110 bin dolar toplanmıştır.



Yetiştirilen kızıl ineklerden bir tanesi 2022 yılında işgal devletine sunuldu

1 Haaretz, 9.12.2015. <https://bit.ly/3BZ5O6i>

2 Jewish currents, 07.10.2022. <https://tinyurl.com/272e4emk>

3 Indiegogo sitesinde Tapınak Enstitüsünün hesabı bulunmaktadır. <https://tinyurl.com/52ppbtjp>

İşgal devletinin bu örgütlere yaptığı yardımların en başında finansal yardım gelmektedir. Ayrıca İsrail kaynaklarına göre Tapınak Enstitüsü 2015 yılında işgal devletinden yüklü miktar bağış almıştır. Bu bağışın yaklaşık 361 bin doları İsrail Eğitim Bakanlığından; yaklaşık 201 bin doları ise Kültür ve Spor Bakanlığındandır. Diğer veriler de bu örgütlerin İsrail'in çeşitli bakanlıklarından yüklü miktarda yardım aldığını kanıtlamaktadır. Bu bağışlar, İsrailli gençlere ve öğrencilere ders verilip aktivitelerin düzenlenmesini ve Tapınağı öğretmeyi amaçlamaktadır. 2018 yılında Haaretz gazetesinin yürüttüğü bir raporda işgal devleti başbakanı Netanyahu'ya yakın olanlar ve seçim kampanyalarında ona finansal destek verenlerden biri olan Kenneth Abramowitz ve dönemin Savunma Bakanı Yardımcısı Eli Ben-Dahan'ın da Tapınak Enstitüsüne¹ yüklü miktarda bağışta bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu miktarlar İsrail hükümetinin Radikal Tapınak Gruplarıyla yalnızca hukuk ve güvenlik alanında değil finansal alanda da ne kadar içi içe olduğunu göstermektedir.

1 The Institute for Middle East Understanding (IMEU), 21.06.2024. <https://tinyurl.com/ydnwfdz4>

Üçüncü Bölüm

Mescid-i Aksa'yı Hedef Alan Gruplar

Mescid-i Aksa'nın dini kimliğini değiştirerek Tapınağa dönüştürmek için çalışan Tapınak Gruplarının sayısı yaklaşık 60'tır. Bu grupların en etkin olanları ise şu şekildedir:

- Tapınağın Koruyucuları Hareketi 1982'de kurulmuştur. Asıl amaçları İsrail toplumunda Tapınak Dağı'nın Yahudi halkının¹ dini, ulusal ve manevi merkezi olduğunu kabul ederek Tapınak fikrini yaymaktır. Ayrıca Kubbet'üs Sahra'yı yıkıp yerine tapınağı inşa edeceklerini duyurmakta ve Kubbet'üs Sahra'yı ise bir pagan tapınağı² olarak görmektedir. Aynı zamanda veriler bu hareket üyelerinin Mescid-i Aksa'da Yahudi bayramlarında düzenlenen baskınlara katıldıklarını ve alenen ritüel yaptıklarını da gösteriyor. Bunun yanı sıra aynı kişiler toplumsal ve ritüel havası olan muhtelif ritüelleri de uygulamaya çalışmaktadır. Bu ritüeller arasında Tevrat'ta geçen evlilik ve yetişkinlik kutlamaları gelmektedir. 2011'deki verilere göre bu hareketin o zamanki gönüllü³ sayısı yaklaşık olarak 957'dir.

- 1984 yılında kurulan Tapınak Enstitüsü 3 ayrı enstitüden oluşmaktadır:⁴

1984'te dernek olarak kaydedilen Tapınak Araştırmaları Enstitüsü

1993'te resmi olarak kurulan Tapınak Okulu

2011 yılında ticari bir kuruluş olarak kurulan İsrail Zanaat Evi

Enstitü tüzüğüne göre oluşumlar Tapınak kanunlarının incelenmesi ile Tapınağın inşası için dini, bilimsel ve mali kaynakların toplanması üzerinde çalışmaktadır. Hedefleri doğrultusunda enstitü, İsrail kamuoyunda Tapınağın önemini eğitim yoluyla yaymayı ve günümüzde Tapınağın inşasını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Faaliyetleri arasında, Tapınağın kamuoyu farkındalığını artırmak, manevi anlamda merkezi rolünü vurgulamak, araştırmalar ve yayınlar yapmak, seminerler ve konferanslar⁵ düzenlemek yer almaktadır.

2011 yılında enstitüye bağlı kurumlarda yaklaşık 25 çalışan bulunmaktaydı. Bunların arasında yurt dışından bağış toplamakla görevli 5 çalışan ve işgal altındaki bölgelerdeki farklı okullarda Tapınak konusunda rehberlik dersleri

1 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s. 34.

2 The Institute for Middle East Understanding (IMEU),21.06.2024

3 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s.34.

4 Tapınak Enstitüsünün resmi internet sitesi: <https://tinyurl.com/3bm5shun>

5 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s. 37.

veren 8 öğretmen yer almaktadır. İr Amim kaynaklarına göre enstitünün yıllık faaliyet giderleri yaklaşık 3,5 milyon shekel (yaklaşık 932 bin Amerikan doları) tutarındadır. Enstitüyü yıllık olarak yaklaşık 100 bin kişi ziyaret etmekte; bunlar arasında öğrenciler, öğretmenler, askerler ve Evanjelik Hristiyanlardan oluşan heyetler bulunmaktadır.



Ahit Sandığı ve rahiplerin kıyafetleri, Tapınak Enstitüsü sergisinde yer alan eserler arasındadır

- Har Hamor (רומה רה) Tapınak Grubu: 1988 yılında kurulan ve kendi literatürüne göre Yahudilerin Tapınak Dağı ile bağlarını güçlendirecek her türlü faaliyeti teşvik etmeyi amaçlayan bir gruptur. Ayrıca, bu konu üzerine yapılan araştırmaları ve yayınları desteklemektedir. Grup, her İbrani ayının başında düzenlenen aylık yürüyüşü organize etmekte ve bu yürüyüş sırasında Mescid-i Aksa'nın kapılarında provokatif bir şekilde dolaşmaktadır. Har Hamor, 2000 yılında tapınağın inşasından sonra koruma görevini üstlenmek üzere Tapınak Muhafızları adını verdiği küçük bir özel milis kurmuştur. Grup, bu faaliyetlerinin temel amacının Tapınağın inşasını hızlandırmak¹ olduğunu iddia etmektedir.
- Tapınak Kurma Hareketi² (שדקמה וניקלה אעונה): 1991 yılında kurulmuş, Mescid-i Aksa'ya düzenlenen baskınlarda aktif rol alan ve Yahudi bayramlarıyla aynı zamanlara denk gelecek şekilde bu baskınları teşvik eden bir organizasyondur. Diğer bazı gruplarla ortaklaşa olarak, "Kutsal Tapınağın Hazine Sandığı" (Otzar HaMikdash) adı verilen özel bir fon kurmuşlardır. Bu fon Yahudi derneği olarak faaliyet göstermektedir.
- Halkı ve Tapınağı Kurtarma Merkezi (וניליש תיבה רה): Radikal Tapınak Gruplarından biridir. Üyeleri, Mescid-i Aksa'nın yıkılmasını ve Tapınağın inşa edilmesini talep etmekte, bunu "kötülerden" geri almayı amaçlamaktadır. Hareket, 2012 yılında

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa, s. 42-43

2 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s. 37.

durdurulmuş olsa da hala faaliyet göstermekte ve üyeleri Mescid-i Aksa'ya¹ düzenlenen baskınlara katılmaktadır.

- Tapınak Dağı'na Dönüş (וידבר): aşırı sağcı Kahane Hareketi ve Lehava Hareketi'yle yakın bir ilişkiye sahiptir ve en aşırı örgütlerden biri olarak kabul edilmektedir. Medyada ise zaman zaman Tapınak Dağı'na Dönüş olarak anılmaktadır. Hareket, Pesah bayramıyla eş zamanlı olarak hayvan kurbanları sunma girişimleri gibi bir dizi saldırgan eylemde bulunmaktadır. Ayrıca, yerleşimcilere bu kurbanları Mescid-i Aksa'da sunmaları için maddi teşvikler de sunmuştur. Son yıllarda, bu hareketin bazı üyelerinin Mescid-i Aksa'ya yapılan yarım günlük baskınların dışında,² Müslüman kıyafetleriyle gizlenerek Aksa'ya baskın yapma girişimlerinde bulundukları görülmüştür. Hareketin etkisi, bünyesine bir dizi örgütün katılmasıyla önemli ölçüde artmıştır. Bu örgütler arasında Tapınak için Öğrenciler, Tapınak Kadınları, Harel Gençliği³ ve Tapınak Dağı Elimizde⁴ Hareketi de bulunmaktadır.



Bir Radikal Tapınak Grubunun (Beyadenu Grubuna bağlı) Pesah kurbanlarını sunmak için ödülleri açıkladığı duyuru

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa

2 The Institute for Middle East Understanding (IMEU), 21.06.2024. <https://tinyurl.com/ydnwfdz4>

3 Tapınak Grubu'nun resmi sitesi, <https://tinyurl.com/ypkwj7nch> <https://tinyurl.com/ypkwj7nc>

4 Trt Arabi, 14.05.2021. <https://tinyurl.com/258xfdfj>

Hareketin resmi sitesine göre bir dizi saldırı 'gerçekleştirilmektedir:

Mescid-i Aksa'ya baskın yapanlara rehberler ekibi tarafından eşlik edilmesi ve baskıncılar için rehberlik hizmeti vermek.

Rehberler ve yerleşimciler için Tapınak hakkında eğitim ve farkındalık artırıcı kurslar düzenlemek.

Tapınak meselesiyle ilgilenen daha küçük organizasyonlara destek sağlamak.

Yerleşimcileri Mescid-i Aksa baskınlarına katılmaya teşvik etmek, Tapınak hakkında bilgi sağlamak, mevcut statükoyu değiştirme çabalarına katılmaya yönlendirmek ve Aksa'daki ayrımcı politikalara karşı durmalarını desteklemek.



Radikal Beyadenu Hareketi'nin öncülüğünde gerçekleşen Mescid-i Aksa baskınları

- Tapınağı Yeniden İnşa Etme Hareketi (שדקמה ויניכל ונתה): 1991 yılında bir dernek olarak kaydedilmiş ancak ruhsatı 2002 yılında iptal edilmiştir. Buna rağmen faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. Hareketin temel amacı Tapınağı yeniden tam olarak inşa etmektir. Yerleşimcileri Mescid-i Aksa'ya baskınlara katılmaya ve açık şekilde Yahudi dini ritüellerini yerine getirmeye teşvik etmektedir. Ayrıca her yıl aşırı sağcı çeşitli hareketleri bir araya getiren Tapınak Konferansının organizasyonunda yer alan gruplardan biridir. Bu hareketin öne çıkan özelliklerinden biri, radikal Ortodoks Yahudiler tarafından kurulmuş olması ve Haredilerin (Ultra-Ortodoks Yahudiler) Mescid-i Aksa baskınlarına² katılımını teşvik etmesidir.

1 Hareketin resmi web sitesi, <https://tinyurl.com/3b3t6fzf>

2 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s 45.

- Tapınak Öğrencileri Hareketi (יורחב ים): Tapınak ile ilgili fikirleri farklı öğrenci grupları arasında yaymayı amaçlamaktadır. Faaliyetleri yalnızca dindar öğrencilere yönelik değil, aynı zamanda laik ve milliyetçi öğrenciler arasında da bu fikirlerin yayılmasını hedeflemektedir. Bu hareket, İsrail gençliğini Tapınak ile bağ kurmaya teşvik etmeyi, genç yaş grupları arasında fikirlerinin yayılmasını artırmayı ve gençleri açık şekilde Yahudi dini ritüellerine katılmaya yönlendirmeyi hedeflemektedir. Öğrenciler, Mescid-i Aksa'ya baskın yapanların¹ yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır.
- Chai Vekayam Hareketi: Mescid-i Aksa'daki mevcut statükoyu değiştirmeyi, İsrail toplumunda Tapınağın önemi konusunda farkındalık oluşturmayı ve içinde ibadeti yeniden canlandırmayı hedeflemektedir. Hareket, Yahudilerin Mescid-i Aksa'da özgürce ibadet etme hakkını savunan en önde gelen gruplardan biridir. İr Amim raporlarına göre, hareketin faaliyetleri şu noktalarda yoğunlaşmaktadır:²

Mescid-i Aksa baskınlarına düzenli bir şekilde katılmak

Tapınak ile ilişkilendirilen dini ritüelleri, örneğin Pesah kurbanı ve diğer Tevrat ritüellerini, yeniden canlandırmak

Fikirlerini ve hedeflerini İsrail toplumunun farklı kesimlerinde yaymak için kampanyalar düzenlemektir.

- Tapınak Kadınları: 2001³ yılında kurulan bu hareket, o dönemde Tapınak inşasına hazırlık amacıyla altın takılar ve değerli taşları toplamayı hedeflemiştir. Bu eşyalar, Tapınak Enstitüsünde saklanmış ve Otzar HaMikdaş Vakfının kurulmasına katkıda bulunmuştur. İlgili alanı, Yahudi kadınlarının Tapınağa olan ilgisini artırmak ve onları Mescid-i Aksa'ya girmeye teşvik etmektir. Ayrıca Tapınak ve onun önemi⁴ hakkında farkındalık oluşturmak için evlerde kadınlara yönelik seminerler ve konferanslar da düzenlemektedir.

1 Ali İbrahim, "Tapınak için Öğrenciler Hareketi ve Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırılardaki rolleri, Nun Post, 18.09.2020. <https://bit.ly/38UdWpo>

2 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements and Their Implication, s. 47.

3 İsrail'in Makor Rişon gazetesinde yayımlanan ve kadın hareketin kuruluşunun 20. yıl dönümünü ele alan bir makalede, örgütün resmi olarak 2004 yılında kurulduğuna dikkat çekilmiştir. Makaleye göre farklı yerleşimlerden gelen bir grup kadının bir araya gelerek hareketin fiili çalışmalarını başlattığı ifade edilmiştir.

4 Ali İbrahim, "Tapınak için Kadınlar": Kutsal Mekanları Hedefleyen ve Tapınak İnşasını Amaçlayan 7 Hedef, Arabi 21, 20.12.2021. <https://bit.ly/3xHqEEr>



Tapınak Kadınları hareketi, Mescid-i Aksa'ya yapılan baskınlar sırasında Tapınak hakkında bilgilendirme etkinlikleri düzenlemektedir

- Harel Gençleri (לארה רעון) Hareketi: Lag BaOmer günü¹ kurulmuş ve amacını Mescid-i Aksa'ya yapılan baskınlara katılan yerleşimci sayısını artırmak olarak belirlemiştir. Hareketin çalışmaları özellikle lise öğrencilerinin toplu şekilde Mescid-i Aksa'ya baskın yapmalarını organize etmek üzerine yoğunlaşır. Özellikle de tatiller ve bayramlar² sırasında bu etkinlikleri düzenlemektedir.
- Moriya Dağı'nın Evlatları Cemaati: 2023 yılının Eylül³ ayında David Ben Moriya tarafından kurulan, yeni oluşmuş aşırılık yanlısı örgütlerden biridir. Moriya

¹ Lag BaOmer belirli bir gün değil, İbrani takvimine göre Pesah Bayramı'nın otuz sekizinci günüyle çakışan bir Yahudi gündür.

² Hareketin konumu, Beyadenu Grubunun sitesindedir. <https://tinyurl.com/ywwr4eke>
<https://tinyurl.com/ywwr4eke>

³ İsrail kaynakları, hareketin 2023 yılının sonundan yaklaşık üç ay önce kurulduğunu belirtmektedir; bu nedenle zamanlama araştırmacıya göre yaklaşık bir tahmindir.

Dağı, Tevrat'ta Tapınak için kullanılan isimlerden biridir. Bu örgüt, Haham Meir Kahane ve onun ideolojisinin bir mirasçısı olarak görülmektedir ve sosyal medya hesaplarında¹ sık sık onun sözlerinden alıntılar yapmaktadır. Üyeleri açıkça Yahudi ritüellerine, özellikle de tam secde ritüellerine katılmaktadır. Hareket son zamanlarda, Mescid-i Aksa'ya yönelik daha fazla kışkırtıcı içerik yayınlamaya başlamış, 2024 yılının Ağustos ayının sonunda, Mescid-i Aksa'nın bir savaş füzesiyle vurulduğunu ve ardından yerine Tapınağın inşa edildiği aşamaları gösteren bir video paylaşmıştır. 12 Eylül 2024 tarihinde ise Mescid-i Aksa'nın yandığını gösteren bir video yayımlamış ve videoya “çok yakında burada”² ifadesini eklemiştir.



1 Times of Israel, 06.12.2023. <https://tinyurl.com/4b2bdss4>

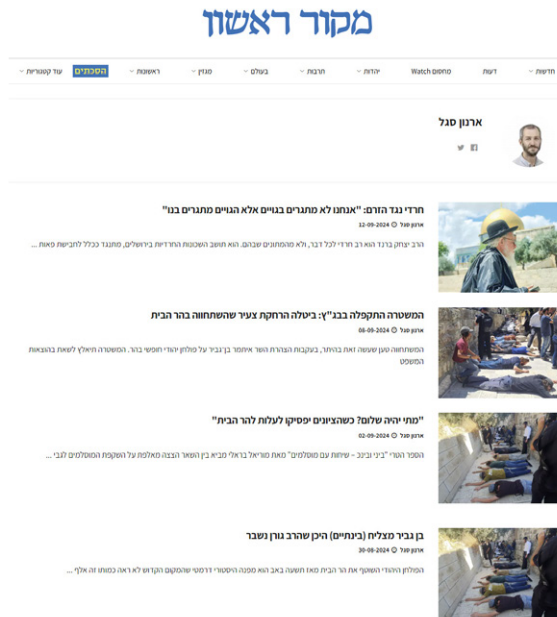
2 Kudüs şehri sitesi, 18.09.2024 <https://qii.media/items/2135>

Dördüncü Bölüm

Tapınak Grupları Hedef Kitlesine Nasıl Hitap Ediyor?

Tapınak Grupları, fikirlerini ve çağrılarını yaymak için geniş bir iletişim ağı kullanmaktadır. Web siteleri ve sosyal medya platformlarından başlayarak gazeteler, dergiler gibi geleneksel medya araçlarına kadar uzanan bir yelpazeden faydalanmaktadır. Ayrıca, İsrail sağ kesimine yakın medya kuruluşları ile işgal altındaki bölgede ulusal dini basın olarak adlandırılan yayınlardan da yararlanmaktadır. Tapınak Gruplarının faaliyetlerini büyük bir ilgiyle takip eden ve haberlerini yayınlayan medya organları arasında Arutz Sheva, Makor Rishon, Kipa, Jewish Voice ve Chabad¹ Info gibi gazeteler ve haber siteleri bulunmaktadır.

Bu kapsamda örnek olarak, Makor Rishon gazetesi 2011 yılında, Tapınak Grupları üyesi ve radikal gazeteci Arnon Segal² tarafından hazırlanan haftalık bir köşe ayırmıştır. Sayfanın Tapınakla ilgili bir makalesi, “İşgal Göstergesi: Tapınak Dağı’ndan Günlük Güncelleme” adlı bir köşe yazısı ve “Hayaller Evi” adlı bir bölümü bulunmaktadır. Bu bölüm, tanınmış Yahudi şahsiyetlerini Tapınakla³ ilişkilendirmeye odaklanmaktadır.



Aşırı sağcı gazeteci Arnon Segal'ın Makor Rishon'daki sayfası

- 1 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements And Their Implication, s. 34.
- 2 Makor Rişon sitesinde Radikal Arnon Segal'in makale sayfası: <https://tinyurl.com/ybycnbyuhttps://tinyurl.com/ybycnbyu>
- 3 Dangerous Liaison-Dynamics of the Temple Movements And Their Implication, s 34.

Bu organizasyonların medya söylemini şiddetlendirme çabaları kapsamında, kendilerine ait özel medya araçları tahsis ettikleri görülmektedir. Bunlardan biri, הנבי שדקמה (Tapınak Yeniden İnşa Edildi) adını taşıyan ve hem gazete hem de elektronik bülten formatında yayımlanan aylık bir yayındır. Ayrıca, Tapınak efsanesine odaklanan birçok özel internet sitesi de bulunmaktadır. Bu sitelerin bazılarında Tapınağın resimleri veya öğretici video klipler yer almaktadır. En bilinenlerinden bazıları Tapınak Enstitüsü adlı kuruluşun web sitesi ve YouTube kanalı, תישדקמה לארשי (İsrail'in Tapınakçıları) ile Beyt Hamikdaş TV gibi platformlardır. Ir Amim Hareketi, bu organizasyonların medya söylemlerinin, Tapınağın belirli bir zamanda ya da belirli bir yöntemle inşasına dair somut planlar veya açık eylem çağrıları içermediğini, ancak ideolojilerini yayma bağlamında İsrail kamuoyunu Tapınağın inşası fikrini benimsemeye teşvik ettiğini belirtmektedir. Ayrıca bu söylemler, Mescid-i Aksa baskınlarına¹ katılanların sayısını artırmayı hedeflemektedir.

Sosyal medya, Tapınak Gruplarının yerleşimci kitlesiyle iletişim kurmak için kullandığı en önemli araçlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu örgütler çeşitli platformlarda özellikle Facebook ve YouTube'da aktif bir şekilde etkileşimde bulunmaktadır. Örneğin, Tapınak Enstitüsünün YouTube kanalı yüksek çözünürlüklü videolar sunmakta ve kanalın içeriklerinin çoğu İngilizce olarak hazırlanmıştır. Bu, özellikle Tapınak Enstitüsü ve diğer Tapınak Gruplarını destekleyen Evanjelik Hristiyanlar ve ABD'deki² vergi muafiyetine sahip birçok hayır kuruluşuna ulaşmak için tasarlanmıştır.

1 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa.

2 Times of Israel, 13.08.2016 <https://tinyurl.com/5n8rxs3u>

Beşinci Bölüm

Radikal Tapınak Gruplarının İsrail Güvenliği ile İlişkilerinin Gelişimi

Son yıllarda İşgal polisinin rollerinde dönüşümler yaşanmıştır. Polis, başlangıçta yerleşimcilere genel güvenlik sağlamakla yetinip onların Mescid-i Aksa avlularındaki hareketlerini kısıtlamakta ve alenen dini ritüelleri gerçekleştirmelerini engellemekteydi. Ancak son yıllarda bu durum değişmiş ve polis, yerleşimcilerin Mescid-i Aksa'daki varlığını destekleyen ve onların dini ritüellerini güvence altına alan işgalin en önemli aracı haline gelmiştir. Hatta bu değişim, polis memurlarının ve subaylarının, özellikle Mescid-i Aksa'nın doğu avlularında ritüellere katılmasına kadar varmıştır. Polisin tutumundaki değişim, Radikal Tapınak Gruplarıyla olan ilişkilerinin gelişimini de etkilemiştir. Bu gruplar aynı zamanda polisle ilişkilerinde kayda değer ilerleme sağlamıştır. İsrail polisinin faaliyetleri İç Güvenlik Bakanının yetki alanına girdiği için bu bakanlığı üstlenen bazı bakanların İsrail polisi ile Tapınak örgütleri arasındaki iş birliği ve ilişkileri güçlendirmede önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşabiliriz. Bu bakanlar arasında özellikle Gilad Erdan ve Itamar Ben-Gvir öne çıkmaktadır.

İsrail Polisi Yerleşimcileri Koruyor ve Namaz Kılanlara Rahat Vermiyor

İşgalci güvenlik birimleri Mescid-i Aksa baskınlarında yerleşimciler için bir destekçi rolü üstlenmiştir. İsrail polisi, yerleşimcilerin Aksa'ya düzenlediği baskınlara tam koruma sağlamaktadır. Bu da polisi Aksa üzerinde kontrol sağlamak için işgalin bir aracı haline getirmektedir. İşgal polisinin faaliyetleri belirli alanlarda yoğunlaşmaktadır. Polisler Aksa'nın dışında ve kapılarının önünde vardiya sistemiyle gezinmekte, mescide giden yollarda demir bariyerler kurmakta, Aksa'ya gelenlerin kimliklerini titizlikle kontrol etmekte ve bazılarını gözaltına almaktadır. Ayrıca kapılarda yaş sınırlamaları uygulayarak belirli grupların mescide girişini engellemektedir. Bu kısıtlamalar genellikle belirli kesimlerin Mescid-i Aksa'ya girişini önlemek amacıyla dayatılmaktadır.

Mescid-i Aksa içinde işgal polisi, yerleşimciler dini ritüeller gerçekleştirirken koruma sağlamak ve bu ritüellerin yapılmasını engelleyebilecek herhangi bir Müslümanı etkisiz hale getirmektedir. Ayrıca, baskın yapanların önünde durarak bu baskınlar sırasında Aksa'nın doğu avlusunda yerleşimcilere engel oluşturabilecek unsurları ortadan kaldırmaktadır. İşgal kuvvetleri Mescid-i Aksa'da namaz kılanları ve murabıtları hedef almanın yanı sıra önemli baskın günlerinde sabahın erken saatlerinde mescide

baskın düzenleyip yerleşimcilerin baskın gerçekleştirmeleri için güç kullanmaktadır. Buna örnek olarak Pesah Bayramının ilk gününde Mescid-i Aksa'nın güneyindeki Kubbet'üs-Sahra'dan onlarca namaz kılan Müslümanı gözaltına almasını verebiliriz. Baskınlarla ilgili olarak işgal kuvvetleri de Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemekte ve bu kuvvetler, üniformalarla ya da sivil kıyafetler içinde işgal yönetimi tarafından düzenlenen özel baskınlar kapsamında mescide girmektedir.

Kontrol Noktaları Mescid-i Aksa'yı Kuşatarak Çevresini Adeta Boğmaktadır

İsrail polisi Mescid-i Aksa içinde ve kapılarının önünde çeşitli noktalarda konuşlanmaktadır. Bu polislerin sayısı hakkında kesin bir veri bulunmamakla beraber İsrail kaynakları bu polislerin Kutsal Yerler Birimine bağlı olduklarını belirtmektedir. Bu birim, 2017 yılı sonuna kadar işgal altındaki Burak Duvarı ve Kudüs'teki kilise kapıları önünde görev yapmaktaydı. 2017'de Kudüs'teki Esbat Kapısı Direnişi'nden sonra dönemin güvenlik bakanı Gilad Erdan işgal polisinin Kudüs Birliğine bağlı yeni bir birimin kurulduğunu duyurdu. Bu birim, Mescid-i Aksa ve çevresinde faaliyet gösterecek şekilde Tapınak Dağı Birimi olarak adlandırıldı. Birimin¹ kuruluşunda 200 güvenlik görevlisi bulunuyordu. Bunlardan 100'ü özel olarak bu birim için işe alınmıştı. Ayrıca kurulduğu dönemde devriye, müdahale güçleri ve istihbarat² birimlerini de içermektedir. İsrail medya organlarına göre bu yeni birim, Tapınakta güvenliği³ sağlamak amacıyla gelişmiş istihbarat ve teknolojik araçlarla donatılmıştı.

Tapınak Dağı Birimi'nin üstlendiği büyük rollere rağmen, Mescid-i Aksa baskınları için dikkatlice yapılan gözlemler, özellikle de merkezi baskınlarla aynı anda yapıldığında bu birimin baskınları tek başına güvence altına alma konusunda yetersiz kaldığını göstermektedir. Nitekim işgal yönetimi, bu tür durumlarda Aksa'ya ve genel olarak Eski Şehir'e güvenlik planlarını dayatabilmek için polis ve sınır muhafızları gibi çeşitli güvenlik unsurlarını seferber etmektedir. 2022 Ramazan ayı öncesinde, polis genel komiseri Kudüs Birliği'ni 3000 polis ve sınır muhafızları askeriyle takviye edeceğini açıklamış ve bu karar, polis için 180 milyon şekel (yaklaşık 50 milyon dolar) acil fon tahsisıyla eş zamanlı olarak alınmıştır. Bu fon, kurşun geçirmez yelekler, miğferler, askeri araçlar ve diğer edevatlar⁴ için harcanmıştır.

1 Haaretz, 01.11.2017 <https://tinyurl.com/3u556vrp>

2 Orta Doğu Gazetesi, 02.11.2027 <https://tinyurl.com/yaepn32s>

3 Arabi, 01.11.2017 <https://tinyurl.com/y9ku57vb>

4 İsrail Hayom, 04.01.2022 <https://tinyurl.com/4zmszws3>

İşgal kuvvetleri, Mescid-i Aksa içinde ve çevresinde çeşitli noktalarda kontrolü ele geçirmiş, Aksa'yı ve Aksa'daki Müslümanları¹ izlemek için onlarca güvenlik kamerası ve gelişmiş cihazlar yerleştirmiştir. Ayrıca, Aksa kapılarının önünde ve Eski Şehir'in sokaklarında bariyerler kurmuştur. Öne çıkan diğer yerlerden biri Kudüslü araştırmacılara göre 1969 yılında işgal kuvvetleri tarafından işgal edilip bir güvenlik merkezi haline getirilen Tenkeziye Medresesi'dir. Bu medrese, Aksa'nın batı surlarına bitişik olup Burak Meydanı'na yakın bir konumda bulunmaktadır. Bu durum, kadim medreseyi işgal polisi için stratejik bir nokta haline getirmiştir. Zira medrese, Burak Duvarı'na bakmakta ve Aksa avlularını görebilmektedir. İsrail polisi, okulun çatısını güvenlik güçlerini yerleştirmek ve Aksa'ya gelip namaz kılanları ve murabıtları izlemek için kullanmakta ve görüntüleri kaydetmektedir. İşgalcilerin keskin nişancıları, Aksa avlularında² çatışmalar başladığında buradan namaz kılanlara doğru ateş açmaktadır. Son yıllarda Kudüslüler, tarihi yapının ikinci katının bir sinagoga dönüştürüldüğüne şahit olmuştur. Bu sinagog, polis içerisindeki dindar unsurlar ve Eski Şehir'deki bazı dini okullarının hahamları tarafından kullanılmakta ve burada açıkça dini ritüelleri yerine getirilmektedir. Ritüellerin ve şofarın sesi, Mescid-i Aksa avlusuna kadar ulaşmaktadır.



Mescid-i Aksa'yı gözetleyen kameralar

İşgal kuvvetleri Mescid-i Aksa'da kuzey avlusunda yer alan Canpolatiyye ve Arslan Paşa Halvetlerini üs olarak kullanmaktadır. Bu yapılar Kubbet'üs Sahra'nın kuzeyinde yer almaktadır. İlk polis karakolu Kudüs'ün İngiliz işgali sırasında burada kurulmuştur

1 Kudüs Haber Ağı, 24.05.2022 <https://tinyurl.com/yc2bbrh4>

2 Filistin el-An 11.02.2016. <https://tinyurl.com/4nkbtk5k>

Aljazeera, 26.08.2022 <https://tinyurl.com/mr2xcae3>

ve Ürdün dönemi boyunca da varlığını sürdürmüştür. İsrail işgali sonrası ise işgal yönetimi bu polis noktasının varlığını statükonun bir parçası olarak savunmuştur. Son yıllarda, Kudüslü gençler bu polis noktasını birkaç kez hedef almış ve 2014 ile 2019¹ yıllarında burayı ateşe vermeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra Mescid-i Aksa'da işgal kuvvetlerinin kontrolündeki en önemli yapılar arasında Meğaribe Kapısı yer almaktadır. Bu kapı, işgal kuvvetlerinin anahtarlarını ele geçirdiği tek kapıdır ve yerleşimciler, turistler ve işgal kuvvetlerinin içeri girmesi için kullanılmaktadır. Ayrıca, işgal polisi, diğer Aksa kapıları üzerinde de demir bariyerler ve güvenlik noktaları aracılığıyla tam kontrol sağlamaktadır.

İsrail Polisi ve Tapınak Grupları: Güçlü Bağlardan Parçalanmaya

Son yıllarda Kudüs ve Mescid-i Aksa'daki gelişmeleri takip edenler işgal polisinin işlevindeki gelişmeleri gözlemleyebilir. Bu gelişme, işgalci diğer unsurlarla ortaklık seviyesine kadar ulaşmış ve işgalin güvenlik unsurları, Radikal Tapınak Grupları planlarını hayata geçirmek için en önemli araç haline gelmiştir. Bu durum, rollerin değişimi bağlamında gerçekleşmektedir. Radikal Tapınak Grupları, baskınları organize etmekte ve işgal devleti de hukuki, güvenlik ve siyasi düzeylerdeki artan taleplerine karşılık vermektedir. İşgal polisi ise sahip olduğu aşırı güçle bu planları hayata geçiren bir kol haline gelmektedir.

Bu bağlamda Tapınak Gruplarının işgalin güvenlik ve siyasi düzeyleriyle iş birliği yaparak Aksa'nın Yahudileştirilmesine yönelik doğrudan değişiklikler dayatmaya çalıştığı birkaç önemli aşama izlenmiştir. İşgal polisi ise bu planların² uygulanmasında doğrudan araç olmuştur. 2015 yılından bugüne kadar Sukot Bayramı döneminde işgal polisi Mescid-i Aksa'nın zamansal bölünmesini uygulamaya çalışmış ve Müslümanları Aksa'dan zorla çıkartarak mescidin kapılarını kapatmıştır. 27 Eylül 2015'te bayramın ilk gününde işgal kuvvetleri Aksa'nın beş kapısını da kapatarak korkunç bir baskın düzenlemiştir. 28 Eylül 2015'te yaklaşık 150 güvenlik görevlisi Mescid-i Aksa avlularına lastik kaplı metal mermiler ve farklı türdeki bombalarla baskın düzenlemiş ve mescidi zorla boşaltmaya çalışarak Aksa'da yangına yol açmıştır. Takip eden günlerde mescidi zorla boşaltmaya yönelik tekrar eden girişimler, erken saatlerde³ başlamıştır. 2017 yılında işgal kuvvetleri Mescid-i Aksa'nın kapılarına elektronik kapılar yerleştirmiş ancak o dönemdeki Filistin

1 Metras, 11.05.2021 <https://tinyurl.com/2xpsu6us>

2 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa- Onbeşinci Rapor, Uluslararası Kudüs Vakfı, Beyrut, 1. Baskı, s. 85-86.

3 Arap 48, 28.09.2015. <https://tinyurl.com/bdea8xhf>

WAFA Ajansı, 2015'te Mescid-i Aksa'ya Yapılan En Önemli İsrail Saldırıları <https://tinyurl.com/38wzad34>

direnışı nedeniyle bu kapıları kaldırmak zorunda kalmıştır. 2019 yılında Bab'ür Rahme Mescidi'ni kontrol altına alma girişimi ve aynı yıl Kurban Bayramının sabahında Mescid-i Aksa'ya baskın düzenleme girişimi gerçekleşmiştir. Daha sonra Aksa, Koronavirüs tedbirleri bahanesiyle hedef alınmıştır. 2021 yılında 28 Ramazan'da gerçekleştirilen Mescid-i Aksa baskını, Filistin'in kapsamlı direnişini ve Kudüs Kılıcı Operasyonu'nu ateşlemiştir. 2022 yılında ise Ramazan'ın üçüncü haftasında gerçekleşen Pesah Bayramı baskınları yaşanmıştır. Bu iki baskın, polisin mevcut güvenlik rolünün bir örneğini teşkil etmektedir. Bu rol, yerleşimcilerin mescitteki baskınlarını ve açıkça gerçekleştirdikleri dini ritüellerini güvence altına almak, aynı zamanda Aksa'daki Müslümanları çeşitli araçlar kullanarak bastırmaya çalışmaktadır.



İşgalci Başkomiser Yakup Şabtai ve Şin Bet Başkanı Ronen Bar, 9 Nisan 2023'te Mescid-i Aksa baskınlarını bizzat denetledi

Yukarıdaki örnekler, güvenlik birimlerinin Mescid-i Aksa içinde Yahudi hakimiyetini dayatmadaki büyük rolünü ortaya koymaktadır. Tüm bunların doğurduğu sonuçlardan detaylı olarak bahsetmek mümkün olmasa da Tapınak Gruplarının güvenlik birimlerine kendi vizyonlarını kabul ettirmeyi başardıkları üç temel düzeyden bahsedilebilir. Bunlardan ilki, siyasi¹ anlamda İç Güvenlik Bakanı² üzerindeki etkidir. Tapınak Grupları, işgalin güvenlik kollarıyla olumlu ilişkiler kurmayı iki ana yöntemle başarmıştır. Birinci yöntem, işgal polisinin olumlu bir şekilde karşılık verdiğini gösteren duygusal ve psikolojik mesajlar içeren videolar yayımlamaktır. Bu tür içerikler, daha fazla yerleşimcinin

1 Hişam Yakup Ayn ala el-Aksa onbeşinci rapor..

2 Radikalı Bakan Ben-Gvir, bakanlığın adını "Ulusal Güvenlik Bakanlığı" olarak değiştirdi.

Mescid-i Aksa baskınlarına¹ katılmasını sağlamıştır. İkinci olarak İsrail polisi ile Tapınak Grupları arasında gerçekleştirilen ortak toplantılar yer almaktadır. Bu toplantılar, polis ve Tapınak Grupları temsilcilerinden oluşan ortak bir yönlendirme ekibi kapsamında gerçekleştirilmiştir. İbrani kaynaklarına göre bu ekip, sahada doğrudan etkili olmayı başarmış ve bunu birkaç ay gibi kısa bir süre içinde gerçekleştirmiştir.²

Güvenlik Bakanı pozisyonu ile doğrudan ilişkiye gelince veriler Tapınak Gruplarının eski İç Güvenlik Bakanı Tzachi Hanegbi (2003-2004) ile iyi ilişkilere sahip olduğunu göstermektedir. Bu gruplar, Hanegbi'yi kendi görüşlerine ikna etmiş ve 22 Ekim 2003'te Aksa baskınlarına katılan ilk Güvenlik Bakanı olmuştur. Bu ilişkiler, 2006-2009 yılları arasında bakanlık yapan Avi Dichter döneminde de devam etmiş ve ardından 2009-2015 yılları arasında görev yapan Yitzhak Aharonovich'e uzanmıştır. Aharonovich, Yahudilere Aksa'da ibadet etmelerine³ izin verilmesi çağrısında bulunmuştur.

Gilad Erdan (2015-2020), Tapınak Gruplarına en yakın bakanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Görev süresi, işgal polisinin radikal grupların planlarını uygulamaya çalıştığı en belirgin dönemlerden biri olmuştur. Erdan, Aksa'da Yahudilere ibadet özgürlüğü çağrısında bulunmuş ve bu doğrultuda birçok etkinlikte yer almıştır. Örneğin, 15 Ekim 2018'de Tapınak Dağı'nda Yahudi Bağını Güçlendirme Lobisi tarafından düzenlenen bir Knesset konferansına katılmıştır. Bu konferansta, "İsrail, Yahudilerin en kutsal yeri üzerindeki egemenliğinden vazgeçmiştir" diyerek, Yahudi halkı için en kutsal olan bu yerin Yahudilere açık olması gerektiğini⁴ ifade etmiştir. 2018 yılının sonlarında, Tapınak Grupları Koalisyonu sözcüsü Asaf Fried tarafından yapılan açıklamalar dikkat çekicidir. Fried, Gilad Erdan'ın gerçekleştirdiği önemli değişikliklere değinmiş ve bunlar arasında Yoram Halevi'nin⁵ Kudüs'teki İsrail polisinin başına atanmasını da vurgulamıştır. İsrail basını, Halevi'yi Tapınak Dağı'ndaki Yahudi varlığına en fazla destek veren ve en açık yaklaşımı sergileyen isim olarak tanımlamıştır. Fried'in ifadesine göre Halevi, Tapınak Dağı'na girmek isteyen her Yahudiye bu hakkı tanıma sorumluluğunu üstlenmiştir.⁶

Polisin tutumundaki değişikliklerin bir göstergesi olarak Knesset üyesi Yehuda Glick'in yaptığı açıklamalar dikkat çekicidir. Glick, İsrail polisinin ve Şin Bet'in (İsrail

1 Almonitor, 10.07.2018. <https://tinyurl.com/mrwdmm93>

2 İsrail Kanal 7 web sitesi, 15.07.2021 <https://www.inn.co.il/news/499044>

3 Times of Israel, 14.09.2014 <https://tinyurl.com/4vfs7t66>

4 Arutz Sheva, 15.10.2018. <https://tinyurl.com/5bt7d2w9>

5 Görevinde emekli olana kadar kalmış, 7 Şubat 2019'da yerine Doron Yedid'in atanmasıyla görevinden ayrılmıştır. Doron Yedid'i ise 2021 yılının başında Doron Turgeman takip etmiştir.

6 Israel 360 News, 24.01.2018. <https://tinyurl.com/3rstd2du>

İç Güvenlik Servisi) yerleşimcileri Mescid-i Aksa'ya baskın yapmayı teşvik ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Yoram Halevi'nin kendisini bu baskınlara devam etmesi yönünde cesaretlendirdiğini açıklamıştır. Glick, Halevi'nin kendisine defalarca şu sözleri söylediğini aktarmıştır: "Daha fazlasını getirin. Daha fazla insana ihtiyacımız var, neden bu kadar az sayıda geliyorsunuz?"¹ Bu yakınlaşma süreci, 2022 yılında Itamar Ben-Gvir'in göreve gelmesiyle zirveye ulaşmıştır. Ben-Gvir, bu örgütleri en açık şekilde destekleyen siyasi figürlerden biri olarak öne çıkmış ve Knesset üyeliği döneminde Tapınak fikrinin en güçlü savunucularından biri olmuştur. Bakanlık görevine başladığında, 3 Ocak 2023'te Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemiş ve Kudüs ile Kudüs halkına yönelik birçok karar almıştır. Son olarak 13 Eylül 2024'te işgal hükümeti İç Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir'in Emir Arzani'yi Kudüs'teki polis kuvvetlerinin başına atmasıyla dikkat çekici bir gelişme yaşanmıştır. Arzani, Radikal Grupların Mescid-i Aksa'daki ihlallerine izin veren yetkili subay olarak görev yapmaktaydı. Haaretz gazetesi bu atamayı son derece hassas bir durum olarak nitelendirmiştir. Ayrıca gazete Arzani'nin, 13 Ağustos 2024'te² Tapınak'ın Yıkılışı yıldönümü baskınlarından bu yana açık şekilde dini ritüellerin artırılmasına doğrudan izin veren kişi olduğunu ortaya koymuştur.



İsrail İç Güvenlik Bakanı Ben-Gvir'in eşi tarafından düzenlenen bir toplantının fotoğrafı Bu toplantıda, işgal polisi subayları ile Tapınak Gruplarının liderleri bir araya gelmiştir

1 Arap 48, 08.02.2018. <https://tinyurl.com/yc4e64t7>

2 Aljazeera Net, 13.09.2024. <https://tinyurl.com/yynn95e9>

İkinci aşamada ise Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırıların dozunun artırılması talep edilmektedir. Bu, hem baskınların zamanları hem de bu baskınlar sırasında gerçekleştirilen dini ritüellerle ilgilidir. Bunun bir örneği, Radikal Tapınak Gruplarından çeşitli organizasyonlar için avukat Aviyad Vesli'nin dönemin İç Güvenlik Bakanı Gilad Erdan'a yazdığı bir mektuptur. Mektubunda, Yahudilerin Yom Kipur Bayramında Aksa'da ritüellerini gerçekleştirmelerine izin verilmesini talep etmiştir. Avukat, "Yahudi halkının geniş bir kesiminin, bayramla aynı dönemde Tapınak Dağı'na çıkmayı ve bu bayramda kendi ritüel ve kutlamalarını yapmayı planladıklarını, biz de hükümetten bunun için izin verilmesini talep ediyoruz" ¹ demiştir. 2016 yılının sonlarında, "Dağa Dönüş Hareketi'nin lideri Rafael Morris, Gilad Erdan'a bir mektup göndererek, Mescid-i Aksa'ya yapılan baskınların süresinin bir saat daha uzatılmasını talep etmiştir. Mektubunda, baskın süresinin uzatılmasının "Yahudi halkının çıkarlarına hizmet edeceğini" ² belirtmiştir.

Mescid-i Aksa'da Yahudi hakimiyetini yoğunlaştırma çabalarını gösteren mesajlardan biri, 16 Kasım 2020'de Tapınak Mirası Vakfı'nın dönemin İç Güvenlik Bakanı Amir Ohana'ya gönderdiği bir mektuptur. Bu mektupta, Yahudi okullarından öğrencilerin Aksa'ya yapılan baskınlar boyunca özellikle Mescid-i Aksa'nın doğu avlusunda Tevrat öğrenmeleri ve öğretmeleri için izin verilmesi talep edilmiştir. Bu talep, işgal enstitüsü öğrencilerinin baskınlar süresince orada bulunmalarını sağlamayı hedeflemekte ve bu süre günde beş saate ³ kadar çıkmaktadır.

1 Ocak 2023 tarihinde İbrani kaynaklar Tapınak Gruplarının avukatı Aviad Fisoli'nin işgal polisi Genel Müfettişi Yaacov Shabtai ve Kudüs'teki işgal polisi komutanı Doron Turgeman'a ⁴ bir mektup gönderdiğini ortaya çıkarmıştır. Mektupta Radikal Tapınak Gruplarının 11 talebi yer almaktaydı: ⁵

1. Radikal yerleşimcilerin Mescid-i Aksa'ya baskın düzenleme sürelerinin uzatılması.
2. Yerleşimcilere, Mescid-i Aksa'da Talmudik ritüelleri tam anlamıyla gerçekleştirmelerine izin verilmesi.
3. Baskınların haftanın her günü yapılmasına izin verilmesi ve cuma ile cumartesi günleri Radikal Grupların Aksa'ya girebilmesine izin verilmesi
4. Mescid-i Aksa'ya kutsal eşyalar olarak adlandırdıkları araçların sokulmasına izin verilmesi (Bunlar arasında, dua şalı, kipa, Terat ruloları, ahit sandığı, şofarlar, bitkisel ve hayvansal sunaklar yer almaktadır.)

1 Safa Ajansı, 10.10.2016. <https://tinyurl.com/yvy33p36>

2 Safa Ajansı, 01.11.2016. <https://tinyurl.com/32kju5ca>

3 Arap 48, 16.11.2020. <https://tinyurl.com/y5r38w3e>

4 el- Arabi el-Cedid, 01.01.2023 <https://tinyurl.com/mr238uxh>

5 Yıllık Rapor, Kudüs'ün Durumu 2023, s. 98-99.

5. Mescid-i Aksa içerisinde sinagog için yer belirlenmesi.
6. Radikal Grupların baskınları sırasında İsrail polisinin onlara eşlik etmesine son verilmesi.
7. Mescid-i Aksa'ya yapılan baskınların 1967'de Kudüs'ün doğu kısmının işgalinden bu yana işgal kuvvetlerinin kontrolünde olan Megaribe Kapısı ile sınırlı kalmayıp tüm kapılardan gerçekleştirilmesine izin verilmesi.
8. İslami özel günlerde baskın gerçekleştirenlere Mescid-i Aksa'nın kapatılmaması.
9. Mescid-i Aksa'da tüm dinler için eşit hak ilan edilmesi.
10. Yahudilere yönelik Mescid-i Aksa'dan uzaklaştırma uygulamasının kaldırılması.
11. Şu an İsrail Güvenlik Bakanlığı'nın kontrolü altında olan ve Aksa avlularına bakan Tenkeziye Medresesi'ndeki sinagog kapısının tüm Yahudilere açılması.

Aksa'ya yapılan baskınların sayısının her yıl artması ve İsrail polisinin Tapınak Grupları ile olan tutumundaki değişiklik, bu grupların birçok hedefini başarmasında elde ettikleri başarıyı yansıtmaktadır. Öne çıkabilecek bir diğer önemli nokta, Tapınak Grupları Koalisyonu'nun 2018 yılının başlarında, işgal polislerine gönderdiği ve polisin daha fazla Yahudiye Aksa'ya baskın düzenleme imkanı sağlamasındaki rolü için teşekkür ettiği mesajdır. Bu sayede, yıllık baskın yapan yerleşimci sayısının yaklaşık 30.000'e¹ ulaştığı belirtilmiştir. Aynı bağlamda 13 Ağustos 2018'de Kudüs'ün doğu kısmının işgalinin yıldönümüne denk gelen Mescid-i Aksa'ya yapılan baskın, polisin tutumundaki değişim açısından son derece önemli bir aşama olmuştur. Tapınak Gruplarına yakın İsrail medyası, o dönemde İsrail polisinin, özellikle Yoram Halevi'nin liderliğindeki rolünü övmüştür. Ayrıca, o dönemde Aksa'ya baskın düzenleyen 2000'den² fazla yerleşimcinin katılımı, bin yılda bir gerçekleşen "bir tarihi olay" olarak nitelendirilmiştir. Bir sosyal medya hesabında yayımlanan video kaydında, Halevi'nin polis tarafından Mescid-i Aksa'ya baskın düzenleyenlere olan tutumu dikkati çekmiştir. Yayıncıya göre, bu tutumu, Tapınak Dağı³ üzerinde İsrail egemenliğinin yeniden tesis edilmesi amacını gütmektedir.

Bu bağlamlardan üçüncüsü, polis birimine doğrudan müdahale etmeyle ilgilidir. Birçok baskında işgal kuvvetlerinin Mescid-i Aksa içinde Yahudi ritüellerine katıldığı ortaya çıkmıştır. Bu müdahalelerden en dikkat çeken, 2019 yılının sonlarında Tapınak Gruplarının, destekçilerini işgal polisi tarafından duyurulan bazı görevlerde çalışmaya yönlendirmesi olmuştur. "Kaşifler", Mescid-i Aksa'nın içinde baskın düzenleyenlere ve

1 Har haBayit. <https://tinyurl.com/3pv65b36>

2 Filistin kaynaklarına göre, baskın düzenleyen yerleşimcilerin sayısı yaklaşık 1498 olarak belirtilmiştir.

3 Facebook, 19.02.2024. <https://tinyurl.com/3ja29ep5>

turistlere eşlik etmekle görevli polis memurlarına yardımcı olacak, (dini içerik taşıyan) turist rehberliği görevini üstlenecek ve bu göreve Mart 2020'de¹ başlayacaklardı. Bu adım, polis içinde daha fazla etkiye sahip olmaya yönelik çabalarını ve halkla iletişim kurma girişimlerini yansıtmaktadır. Böylelikle daha fazla Yahudi polis gücü ortaya çıkmış bu da Aksa'ya yapılan baskınlara katılan hahamlar² tarafından polis üyelerine verilen tebriklerle de kendini göstermiştir.



Dini Siyonizm hareketinin en büyük hahamlarından biri olan Dov Leor, Mescid-i Aksa'ya yapılan baskın sırasında ona korumalık yapan bir polis memurunu tebrik etmiş ve Tapınak Gruplarına mensup bireylerin polis teşkilatında bulunmasından duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir

1 Aljazeera Net, 04.11.2019. <https://tinyurl.com/2593rvxk>

2 Hişam Yakup (editör), Ayn ala el-Aksa 18 – Yönetici Özeti, Kudüs Uluslararası Vakfı, Beyrut, 2024, s. 39.



kudustebugun

kudustebugun.com.tr